

ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Валютна політика як одна з основних форм регулювання зовнішньоекономічних відносин набуває важливого значення у практичній реалізації державного впливу на перебіг усіх господарських процесів з метою реалізації стратегії формування ринкового механізму в Україні. Євроінтеграційний напрям розвитку економічної системи України, а особливо завдання, які виникають у зв'язку з підписанням Угоди між Україною та ЄС щодо асоціації та створення зони вільної торгівлі вимагають подальшого регулювання вітчизняної валютної політики відповідно до вимог сьогодення.

У Господарському кодексі України [1] валютну політику визначено як «політику, що спрямована на встановлення та підтримання паритетного курсу національної валюти щодо іноземних валют, а також на стимулювання зростання державних валютних резервів та їх ефективне використання». З огляду на це, валютна політика є складовою грошово-кредитної політики України. Вона представляє собою комплекс економічних, юридичних, організаційних, правових, адміністративних та інших заходів, методів та інструментів, які здійснюються державою у сфері валютно-фінансових і кредитних відносин відповідно до поточних та стратегічних цілей загальної економічної політики держави.

Об'єктами валютної політики виступають валютний курс, платіжний баланс, грошовий обіг, ЗЕД, операції суб'єктів господарювання з іноземною валютою.

Основними формами реалізації валютної політики є валютно-курсова політика, політика управління золотовалютними резервами та політика регулювання платіжного балансу [2]. Інструментарій валютної політики включає облікову ставку, золотовалютні резерви, операції за міжнародними торговельними розрахунками, а також усі інструменти валютно-курсової політики. До інструментів валютно-курсової політики належать: девальвація, ревальвація, валютні інтервенції, режим курсоутворення, валютне регулювання і контроль, ступінь конвертованості валюти [3].

Організаційні засади реалізації валютної політики в Україні були закладені з початком формування вітчизняної банківської системи і знайшли своє відображення у Законі України «Про банки і банківську діяльність» від 20 березня 1991 р. Основні етапи еволюції валютної політики України представлені у табл. 1.

Високий рівень інфляції, нестабільність макроекономічного середовища, а також нагальна необхідність підвищити стійкість економіки до валютних і фінансових криз

зумовили перехід України у 2014 р. від таргетування обмінного курсу до режиму інфляційного таргетування. Доцільність переходу до керованого плавання в Україні пояснюється тим, що система плаваючих курсів зменшує ступінь втручання політичних чинників у міжнародні торговельні відносини, а також є стійкішою до зовнішніх фінансово-економічних шоків.

Таблиця 1

Етапи еволюції валютної політики України

Назва етапу	Період	Загальна характеристика етапу
I етап – «зародження»	1991-1993 рр.	Сформовані базові, інституційні основи проведення валютної політики України. Початком функціонування валютного ринку є створення у вересні 1992 р. валютної біржі при НБУ. Нормативно-правові засади реалізації валютної політики відображені у Декреті КМУ «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 р.
II етап – «становлення»	1994-1996 рр.	Характеризується початком лібералізації операцій на валютному ринку та відносною стабілізацією обмінного курсу українського карбованця. Здійснено заходи щодо зближення та уніфікації офіційного та ринкового валютних курсів українського карбованця до іноземних валют; активне формування офіційних золотовалютних резервів країни. Стабілізація макроекономічної ситуації в Україні у 1996 р. стала передумовою для проведення грошової реформи, яку було здійснено шляхом зміни масштабу цін і запровадження національної валюти – гривні.
III етап – «адаптаційний»	1997-1999 рр.	Відображає процес реалізації валютної політики за умов сформованої національної грошової і банківської систем. Наслідком розвитку національної економіки став значний приплив валютних коштів на внутрішній ринок, що зумовлювало надмірну пропозицію доларів США і тиск на гривню в бік її ревальвації. Тому НБУ з метою не допуску дестабілізації кон'юнктури валютного ринку в цей період проводив девізну політику шляхом викупу надлишку пропозиції іноземної валюти.
Четвертий етап «економічної стабільності»	2000 - 2007 рр.	Відображає процес реалізації валютної політики за умов досягнення національним господарством економічного зростання, макроекономічної стабілізації, зниження темпів інфляції, активізації зовнішнь-торгівельної діяльності і зростання активного сальдо платіжного балансу. Спрямованість валютної політики у цей період набула ознак поступової відмови від жорсткого адміністративного регулювання валютних відносин та переходу до більш ліберальних умов функціонування внутрішнього валютного ринку.
V етап – «економічної кризи»	2008 - 2009 рр.	Не лише українська економіка, а й економіка країн світу опинилася в умовах тривалої фінансово-економічної кризи. Зниження курсу національної валюти (до кінця 2009 р. середній валютний курс гривні щодо американського долара становив 798,50 грн. за 100 доларів США) призвело до того, що НБУ проводив масові від'ємні валютні інтервенції, які значно скоротили золотовалютні резерви НБУ.
VI етап – «посткризовий»	2010 - 2013 рр.	Економічне зростання України відновилось. Зростання реальної заробітної плати стимулювало внутрішній споживчий попит, що сприяло нарощуванню обсягів роздрібного обігу. Збільшення доходів Зведеного бюджету України відбувалось швидшими темпами, ніж зростання економіки, його забезпечувало посилення податкового тиску на суб'єктів економічної діяльності. Зростання видатків було помірним і не чинило значного тиску на інфляцію.
VII етап - «другий кризовий»	з 2014 р. до сьогодні	Події на валютному ринку у 2014-2017 рр. умовно можна поділити на три відрізки: 1) січень 2014 р.–26 лютого 2014 р. – утримання стабільного курсу гривні та розтрата золотовалютного запасу країни без збереження стабільності гривні; 2) 26 лютого 2014 р.– 19 червня 2014 р. – зміна пріоритетів та перехід від курсової стабільності до збереження офіційних резервів; подальше підпорядкування валютного регулювання цій цілі. Наслідком зростання торгів іноземною валютою на міжбанку стало різке підвищення попиту на іноземну валюту. Це, у свою чергу, сформувало девальваційний тиск на гривню, який, у подальшому, втримати уже не вдалося. 3) 19 червня 2014 р.– до сьогоднішнього часу – здійснення подальших заходів щодо зміни курсу державного регулювання та стабілізації валютного ринку України.

Сучасні напрями державної валютної політики повинні спрямовуватися на врівноваження попиту та пропозиції іноземної валюти на валютному ринку України, поглиблення інтеграції між органами валютного регулювання, розроблення стратегії та тактики політики подальшої дедоларизації, підвищення якості валютного нагляду та валютного контролю, ефективного регулювання проведення банками валютних операцій.

Подальшим напрямком оптимізації валютної політики України має стати введення в дію ініційованого НБУ нового Закону України «Про валюту», який приведе національне валютне законодавство у відповідність з європейськими нормами, знизить ліцензійне навантаження на банківський сектор, розширюватиме можливості резидентів для інвестицій, лібералізуватиме валютні операції для нерезидентів, що, у першу чергу, сприятиме притоку прямих іноземних інвестицій до країни.

Література

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Макаренко М. І., Маринич Т.О. Особливості реалізації механізму валютної політики НБУ в умовах фінансової нестабільності [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
3. Валютно-курсова політика України: монографія / [М. І. Крупка, М. І. Кульчицький, Н. В. Жмурко, Д. В. Ванькович]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 366 с.

УДК 338

МАКСИМЕНКО Д. В.

к.е.н., доцент

Мукачівський державний університет

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Оперативне управління є складовою системи управління, що дозволяє забезпечити своєчасний випуск готової продукції, шляхом оптимального розподілу завдань та своєчасного доведення їх до виконавців, максимально ефективного забезпечення та використання усіх ресурсів, здійснення безперервного контролю і регулювання ходу виробництва в межах виробничої стратегії підприємства.

Основна задача оперативного управління – встановлення і підтримка певних кількісних співвідношень між окремими процесами виробництва продукції з метою забезпечення виконання виробничого завдання у встановлені строки і з мінімальними витратами ресурсів

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>